

Forslag til bokstavinstruksjon:

I dag skal dere lære navnet, lyden og skrivemåten til bokstaven . Å lære denne bokstaven vil hjelpe dere til å lese og skrive mange ord.

1. **Bokstavnavn** (~ 1-2 min.): *Her er bokstaven . Dette er den store bokstaven , og dette er den lille bokstaven . Vis elevene hvordan bokstavene skrives og forklar bokstavformen med enkle ord.*
Hva heter denne bokstaven? Pek på den store og den lille bokstaven i ulike rekkefølge minst tre ganger og be elevene om å si bokstavnavnet.

2. **Bokstavlyd** (~1-2 min.): *Bokstaven har lyden / /. Når jeg sier lyden / /, gjør jeg slik med munnen og tungen. (Gi gjerne elevene noen «hint»/en forklaring som kan hjelpe dem med å huske lyden.) Bli med og si bokstavlyden , , , . Pek på den store og den lille bokstaven flere ganger og be elevene om å si lyden.*
Når det gjelder vokaler, må elevene få vite at bokstavnavn og bokstavlyd er lik for disse bokstavene.

3. **Gjenkjenne bokstaven i tekst** (~ 3-4 min.): *Nå skal dere gå på bokstavjakt etter bokstaven . Når dere finner bokstaven, skal dere si bokstavlyden . La elevene markere bokstaven (stor og liten), samtidig som de sier lyden den hver gang de finner bokstaven.*
Forslag: Elevene kan sette ring rundt (gjern med farge), streke under eller gule ut bokstaven på klasselister, i aviser (sjekk at bokstavformen tilsvarer den elevene har lært), blader eller kopiark. Utfordre gjerne elevene på hvor mange ganger de kan finne bokstaven (og si bokstavlyden) på 3 minutt.

4. **Skrive bokstaven** (~ 5-6 min.). *Nå skal jeg vise dere hvordan vi skriver bokstaven . Vis og forklar elevene hvor de skal begynne, hvor de skal fortsette og hvordan de skal avslutte når de skriver den store og den lille bokstaven.*
Forslag: La elevene først spore bokstavene noen ganger med fingeren på pulten mens du modellerer på tavla. Elevene kan videre spore/skrive bokstaven på ark, smarttavle, tavle, transparent, nettbrett, skrivebok osv. Be gjerne elevene om å forklare hverandre eller læreren hvordan bokstaven skal skrives. Bruk mest tid på den lille bokstaven.

Inspirert av: Jones, Clark & Reutzell (2012). Enhancing alphabet knowledge instruction: Research implications and practical strategies for early childhood educators. *Early Childhood Education Journal*, 1-9.

Kommentarer til bokstavinstruksjonen:

God bokstavkunnskap kjennetegnes av at elevene raskt gjenkjenner bokstaven og kan si hva den heter, at koblingen bokstav-bokstavlyd er automatisert og at elevene kan skrive bokstaven korrekt.

Det er stor variasjon i elevers bokstavkunnskap ved skolestart, fra de som kan alle de store og små bokstavene, til de som bare kjenner noen få store bokstaver. I og med det store spriket i bokstavkunnskap og behovet for tilpassa opplæring, kan det være lurt å bruke relativt kort tid på den felles bokstavinstruksjonen, og heller legge til rette for korte økter med repetisjon og differensierte lese- og skriveaktiviteter. De gjennomgåtte bokstavene må stadig repeteres – helst hver dag. Be f.eks. ordenseleven om å peke på bokstavene mens klassen sier bokstavlydene.

Se Stasjonsundervisning i begynneropplæringa for ideer til hvilke aktiviteter som kan fremme bokstavkunnskap.

TIPS:

La elevene ha ei remse på pulten sin der de kan se både den store og den lille bokstaven.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh...

La gjerne alfabetet henge over tavla: Aa, Bb osv. Knytt hver bokstav til et objekt eller bilde alle elevene kjenner navnet til. Ikke alle vet hva cello er, men alle kjenner Cecilie som går i klassen.

I tillegg til enkeltbokstavene må elevene også få automatisert de vanligste diftongene (ei, ai, au, øy) og de komplekse grafemene kj-, skj-, sj-, hv-, gj-, hj-, -ng.

Bruk gjerne en alfabetsang til å lære alfabetet og navnene til bokstavene. La gjerne elevene se på de aktuelle bokstavene over tavla mens det synges.

La ordenseleven peke på bokstavene over tavla, mens klassen sier bokstavlydene i kor.

Dette kan gjøres vanskeligere ved at det skjer raskt eller at eleven som peker, velger rekkefølgen.